

بدل اشتر

پوسته اجرتيله برابر

سنه لکي ۵۰ غروش

آلای آياقی ۳۰

نسخه سی ۱ غروشه

سینه مایه غنیمت

۱۳۰۷

اداره خانه و مطبعه سی

استان بولده باب عالی جاده
سنده قروبت کشتیخانه سی

درج ایدلین اوراق اعاده
اولناز

باش معروی :

صالح زکی

يَنْجِسُ غَنِيمَتَكَ لِلْغَنِيِّ وَالْغَنِيِّ لِلْغَنِيِّ وَالْغَنِيِّ لِلْغَنِيِّ

ماداغشمارده ، تاناریو ، تسمیه اولنان محله بر طریق !

مُنَادِ حُلَاتِ

حوادث مدینه : تراموایر ایچون نوایجاد برسیپر آتی —
مقاله مخصوصه : آثار اسلاف — ه — مفتاح الحساب —
اختراعات و کشفیات : اوجورتمه استعمالی — غرائب فنیه :
فرانسه ده کوکورت یاغورلری — جغرافیا : مداعشعار
جز بریدی — تراجم احوال — سیاحت : چینده برکون —
متنوعه : اوسترالیاقطعه سنده امله طاشادیری * دنیاده الک
اسکی طوب :

حَوَاشِ مَنَاتِیَ

تراموایر ایچون نوایجاد بر سیپر آتی

فرانسرجه رسائل موقوئه فیه دن برنده مطالعه اولمشدر :

آرتقی تراموای خطلری بتون شهرلرک تمهات
ونکملاتندن اولمشدر . کرک بارکیرله ایشله بن کرک قوه
الکتریقیه و میخانیکه ایله تدویر اولنان تراموایر یوزندن
دائما بر جوق قضالر وقوعه کلدیکی هرکون کورولوب
ایشیدلمکده در .

آمریقاده الکتریقیه و یا تضیق اولنمش هوا ایله
ایشله بن تراموایرک منسوب اولدینی شرکنلر قضا
وقوعنی برطرف ایتک نوزره آراهلرینک اوکلرینه جالب
دقت و اهمیت بر آت سیپر وضعنه تشب ایتمشدر در .

مفصللی و یاییل دهر چوبوقلرله تراموایک اولک
طرفه مربوط و معلق اولوب اوزرینه معدنی بربرکرلمش
مائل بر چرجیومدن عبارت اولان بو آت بر مانعیه
وازهجه ذهنأ طالبین مارین و عابرینه تصادف و تلاقی ایدر
ایتمز آتی اصلا ایجتکسزین یا قالار و برالیق آغسندن
فرقی اولمایان چرجیومنک ایجت آلهرق آراهنک توقف
ایدمه یله چکی وقته قدر بویله جه محافظه ایدر .

کرچه آنسزین کندینی بو آغه قایدیران بولجی
فنا حالده صارصیلیر و بر آزرسمله نیرسده بو حال آراهنک

تکرلکاری آلتنده ازمکدن شهسز بیک قات خیرلیدر .
خادم انسانیت اولان شو تدیری اولدینی کبی نقل
ودرج ایشدک . البته چالیشیلیرسه دهأ مطلوبه موافق بر
صورتمه اصلاح اوله بیلیر . بو آتک جمله فواید و محسنات
سندن بری دخی آراهلرک الک غلبه لک عجللرده بیله
سرعت مطلوبه ده طی مسافه ایتمه سنه مساعد اولمسیدر .

مَقَالَةُ الْخَصُوصَةِ

آثار اسلاف

— ه —

مفتاح الحساب

مشهور (تیمورلنک) ک اخفادنن صاحب زیج
(الوغ) بک مرحومک معلی . و موسی الیهک سمرقنده
تأسیس ایلدیکی رصدخانه نک مدیر اولی عالم شهر
(غیاث الدین جمشید) (رحمه الله) ک اکمل اناری اولان
بو کتاب . علمای عصر بک تأسیس کرده سی اولان بغداد
دارالفنونک بالواسطه بتشدیدریدی اذکیای ریاضیونک
وجوده کتیردکاری تألیفات ریاضیه نک خاتمه سی تشکیل ایدر .
واقعا بغداد دارالفنونندن ظهور ایله دیار خراسان
و ماوراءالنهر قدر انتشار ایدن علمای ریاضیون میآسده جمشید
مرحومدن سوکرده حساب دائر تألیفات مکمله وجوده
کتیرلمش و (علی قوشچی) نک « رساله محمدیه » سی
(ابن حمزه) نک « تحفه اعداد » ی ده بوجهلنی مؤید
بولنمش ایسده تألیفات مذکورنک کافسنه قوجه (جمشید) ک
مفتاح الحسابی اصل اتخاذ قلمشدر .

مؤلف مرحوم بو کتابک مقدمه سنده « ماوجب
علینا » بی ایفادن سوکره شووجهله افاده مرام ایتمشدر :
« مخلوقات میآسده مغفرت الهیه الک زیاده احتیاجی
اولان جمشید بن مسعود بن محمود الطیب الکاشی — که
(غیاث الدین) لقبیله ملقبدر — بووجهله بسط مقال

کرتک تعلم وکرتک امتحان اتمک فکر بله مهره محاسبینک
بسیدن سؤال ایلدکلی مسائل کثیره نك جوابلری ده
استخراج ایلدم . مسائل مذکوردهن بعضیی «سته
جزیه» [۱] واسطه سیله استحصال اولنه ماز ایدسه بوانسده
بروضع واضع ونفع کثیر وعمل قلیل واقصر طریق واسهل
صورتله مقدمات اعمال حسابیه بی اعطای ایدم
برجوق قواعد وضوابط استخراجنه نظریات اولدم .
ایسته بومحصلاتنی احسابه بر یادکار اولقی ایچون جمع
وتدوین مقصدیه بورساله بی تحریر واطناب مهمل وایجاز
مخلدن اجتناباً بالکثر بر محاسبک محتاج اولدینی موادی جمع
ایستدم ورساله مذکوریه (البغ بن کورکان) ک
خزانه کتبی نامه ترک ایلده حین اتمامنده «مفتاح الحساب»
تسمیه ایلدم .

جناب حقدن طریق رشد وسداده توفیق بیورمسی
اتضرع ایدر ، وعجز وتقصیری مقر وتقر برده کی نقصانی
معترف اولدیفندن وقوعه کان خطیاعدن ویاضعف عباد
رائدن طولانی مطالعه ایدن ذواتک معذور طوعملری
وتعیب الزاملری بی رجا ایلرم .

(مابعدی وار)

اخترالحاکم کشفیه

اوچورتمه استعمالی

هوی نسینک طبقات مرتفعه سنده بعض تدقیقات
اجراسیچون اوچورتمه لر استعمال اولغیسی یکی برشی دکلدرد .
معلومدرکه «قرافلن» ایلده فرانسه حکمت طبیعیه مهره
ارباب اختصاصندن «ن. دورومانس» ۱۷۵۲ سنه سنده
بلدیریم ایلده قوه الکتریقیه دن حاصل اولان حالات
قریه نك ماهیتی آکلامق اوزره بو بولده اوچورتمه لر
استعمال ایتشلردر .

ایدرکه عملیات حسابیه ایلده توغل ایلدیکم اثناده عملیات
وقوانین مذکورمک حقایقه واصل ودقایقه واقف
اوله رق غوامضنی کشف ومشکلاتنی حل وفصل ایتم .
وبوباده برجوق قوانین استنباط واستحصالی مشکل اولان
دیگر بر طایق قواعدک برجوغنی ده استخراج ایلدم .
بوجهلدن اولقی اوزره «زیج الایطانی» [۱] ده موجود
جدوللری ، لک دقیق برصورتله یکیدن استخراج ایلده
«زیج خاقانی فی تکمیل الزیج الایطانی» نامیه معروف
اولان زیجی وضع وتأسيس ایلدم . و آخر بر زیجیه
بولنه میان اعمال جمعیدن استنباط ایلدکاریمی مع براهین
هندسیه بوزیجه درج ایتم .

و «زیج التسهیلات» ایلده دیگر بر طایق «جدول فلیکیه»
نشر ایتمک کبی ابعاد اجرام حقدنه متقدمینک حاصل
ایتمک شهبانی حل ایچون «سلم السماء» وقطر دائرمک
محیطنه نسبتنه دائر «رساله المحيطیه» و «رساله الوتر
والجیب» کبی بر طایق رساله لر ده تصنیف ایلدم . رساله
اخیره ده وتر ویاجینی معلوم اولان بر قوسک ثلثنک وتر
ویاجینی تفصل استخراج ایلده جسکی موجوددرکه بوده
مقدمین نظرندده استصعاب ایدیلان مواددن بریدر .
چونکه «محیطی» صاحبی بوباده «وتری معلوم اولان
بر قوس ثلثنک وتر فی استحصاله خطوط جهتیه توجیه
اولور بر طریق بوقدر . بو حالده بر تقرب دقیق ایلده بر
جزئک وترینک وجودنده اختلاف واردر . «دعش
وبوندن مقدمده بر جزئک نصفنک وترینی عین صورتله
استحصاله ده طریق اولمیدینی بیان ایتلشدر .

و «طبق المناطق» نامنده بر آلت اختراع ایلده قواعد
اساسیه سی وصورت استعمالی «نزهة الخدائی» تسمیه ایلدیکم
برکتابده بیان ایلدم که آلت مذکورده ایلده کواکک
تقاویمی ، عرضلری ، وکره ارضندن اولان بعدلری
ورجعتلری وخسوف وکسوف ایلده بولنه تعلق ایدن
حالات استحصال اولتور .

[۱] علای عربک «ست الجریه» دیکلری شی مسائلک حلی
حقدنه بر قاعده مخصوصه اولان اتی نوع معادلدن عبارتدر .

[۱] (نصیر الطوسی) نک (سراغه) ده دولت چشکیرنه ناعنه
اوله رق ترتیب ایلش اولدینی زیجدر .